

Studiehandledning

Lärandeteorier och identitetsutveckling

(7,5 hp)

Kurskod: YP29LÄ, YP029U

Vårterminen 2024

Kursansvarig: Maria Calissendorff

Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet
Institutionen för pedagogik
och didaktik
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Frescativägen 54
www.edu.su.se

Telefon: 08-16 20 00 (vxl)

Inledning

I denna studiehandledning finner du en beskrivning av kursen, dess mål, innehåll och upplägg, liksom seminariernas innehåll och tider/perioder för inlämning av uppgifter. Examinationsuppgifterna finns under rubriken Examinationsuppgifter. Även betygskriterier och lista över kurslitteraturen är upptagna i denna studiehandledning.

Kontaktuppgifter

Ansvarig lärare: Maria Calissendorff

maria.calissendorff@edu.su.se

Lärare: Jan Pettersson

jan.pettersson@edu.su.se

Mikael Persson

mikael.persson@edu.su.se

Utbildningsadministratör: Emma Kollberg

yrkeslarare@edu.su.se

Universitetskonto och Athena

Lärplattformen *Athena* används i kursen för information kring uppgifter och eventuella förändringar i schemat. Se därför till att du har ett användarnamn och lösenord för Athena innan du börjar kursen. All löpande information kommer att publiceras i Athena. Om du behöver hjälp eller får problem med Athena kontaktar du it-supporten för studenter, se: <http://www.su.se/utbildning/studentservice/it-för-studenter/it-support>

Kursens upplägg och innehåll

Kursen behandlar olika teorier om lärande såsom behaviorism, kognitivism, pragmatism samt situerat och sociokulturellt perspektiv. I kursen presenteras även modern kognitionsforskning där motivation och förståelse lyfts fram som betydelsefulla för att lärande ska ske. Ett annat inslag i kursen tar upp hur olika lärmiljöer påverkar lärandet. Ytterligare ett tema belyser identitetsskapande och olika utvecklingsprocesser i samspelet mellan människor och olika miljöer såsom yrkesverksamheter. I kursen behandlas även observation som metod för analys av en lärsituation. Du kommer att genomföra en observation i lärmiljö och analysera en undervisnings-/lärandesituation utifrån kursens lärandeteorier.

Det sista seminariet sker via Zoom. För att räknas som närvarande vid detta tillfälle krävs att du deltar med både ljud och bild. Kontrollera i god tid innan att din mikrofon, kamera och uppkoppling fungerar.

Seminarium 1

Seminariet inleds med en kursintroduktion sedan behandlas identitet, lärmiljöer och vuxnas lärande.

Vidare förbereds för kursuppgift och examinationstuppgift 1. Inför seminariet läses artikeln av Zitter och Hoeve (2012), Dovemark; Korp; Rosvall (2012, kap 3–5 i Henning Loeb & Korp).

Seminarium 2

På detta seminarium behandlas perspektiv på lärande och viktiga begrepp som motivation och förståelse samt observation. Vidare förberedes för examinationsuppgift 2. Inför seminariet läses Ahn m.fl (2020), Säljö (2022), Holmqvist (2021, relevanta kapitel) och Andersson och Svensson (i Holmqvist, 2021) samt Gärdenfors (2010). Under dagen ges också en föreläsning gemensam för samtliga grupper.

Seminarium 3

Detta är ett ventileringsseminarium (via Zoom) då ni presenterar era texter och får återkoppling på dem liksom att ni ger återkoppling på medstudenters texter. Texten laddas upp i mapp i **Athena senast 18/5 2024 kl. 12.00**.

Kursuppgifter

Kursuppgift Eget lärande och yrkeskunnande

Denna kursuppgift handlar om lärande. I din roll som pedagog/yrkeslärare är det av vikt att reflektera över det egna lärandet och utvecklingen av ett yrkeskunnande. Skriv en yrkesbildningsberättelse på ca. 1-3 sidor (se pdf, Vad är en yrkesbildningsberättelse?). Den kan ta upp erfarenheter ur den egna yrkesutbildningen eller skildra en episod ur ens arbete som lärare. Texten läggs in i **Athena senast 27/3**.

Tänk på att det är viktigt att berättelsen handlar om något som varit ovanligt berikande eller klokt eller föredömligt och att den inte ska kännas problematisk att offentliggöra. Dela berättelser i er basgrupp så att ni kan få en inblick i mångfalden av yrkesbildningsmöjligheter och mer perspektiv på den egna berättelsen. Uppgiften bedöms med betygsskala G eller U.

Kurskrav

Kursuppgiften är ett kurskrav utöver examinationsuppgifterna.

Vid frånvaro kan ett av de obligatoriska seminarietillfällena kompletteras skriftligt. Vid frånvaro vid två eller flera schemalagda seminarier anses studenten inte ha genomgått kursen och behöver gå om kursen för godkänt betyg. Vid underkänt eller uteblivit arbete krävs omexamination, se nedan.

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- urskilja, beskriva och jämföra olika teoretiska perspektiv på lärande och utveckling
- använda centrala teoretiska begrepp från kurslitteraturen för analys av lärsituationer
- reflektera över ungdomars och vuxnas lärande och identitetsskapande i olika lärmiljöer

Examination och betygsättning

Examinationsuppgifterna består av två skriftliga inlämningsuppgifter.

Examinationsuppgift 1

I texten ska du visa att du uppfyller lärandemålet

- reflektera över ungdomars och vuxnas lärande och identitetsskapande i olika lärmiljöer

1. Resonera utifrån litteraturen om ungdomars och vuxnas identitetsskapande inom yrkesutbildning och identifiera problem och möjligheter. Resonera även kring hur yrkeselevens identitet skapas i samspel med lärare och medstudering.
2. Reflektera utifrån litteraturen vad som kännetecknar en lärmiljö. Hur kan lärmiljöer organiseras inom yrkesutbildning för att stödja motivation och meningsfullhet? Ge exempel från egna erfarenheter. Diskutera skillnaden mellan *lärande* i autentiska och pedagogiskt/didaktiskt tillrättalagda situationer (hybrida lärmiljöer).

För att bli godkänd måste följande litteratur ingå:

- Andersson & Karlsson I: Fejes, Muhrman & Nyström (2020, kap 8),
- Dovermark; Korp; Rosvall I: Henning Loeb & Korp (2012, kap 3–5),
- Gärdenfors (2010),
- Holmqvist (2021, relevanta kapitel),
- Larsson I: Fejes, Muhrman & Nyström (2020, kap 10),
- Zitter & Hoeve (2012).

Texten ska vara mellan 1800 och 2000 ord, ca 3-4 sidor, textstorlek 12, exklusive försättsblad och referenslitteratur. Det skall finnas referenser enligt något vedertaget system. Notsystemet och parentessystemet är vedertaget inom samhällsvetenskap. Oavsett vilket referenssystem som används *ange alltid författare, årtal och sida/sidor*. Texten läggs in under Examinationsuppgift 1 i **Athena senast 15/4**.

Examinationsuppgift 2

I texten ska du visa att du uppfyller lärandemålen

- urskilja, beskriva och jämföra olika teoretiska perspektiv på lärande och utveckling samt
- använda centrala teoretiska begrepp från kurslitteraturen för analys av lärsituationer.

Förberedelse för examinationsuppgift 2

1. Titta på **filmen** om observation på Athena, läs **Bjørndal** (2018).
2. Gör en observation av lärandesituation med fokus på lärare, elev eller elevgrupp

Den här texten skrivs med fördel i rapportform, dvs med **rubriker** som t ex **Inledning, Syfte, Teoretiska perspektiv och begrepp, Metod, Resultat/Observation, Analys och Diskussion**. Texten ska byggas upp *kring en observation av ett lärtillfälle som du har gjort*. Med hjälp av några av de centrala teorier/perspektiv/begrepp som behandlats i kursen ska du göra en analys av observationen. Du kan välja att ha fokus på läraren, en elev eller en elevgrupp. Syftet skulle till exempel kunna vara: "Hur kan lärarens undervisning förstås utifrån olika perspektiv på lärande?" eller "Vilket lärande sker i elevgruppen och hur kan lärandet förstås?"

Det som är viktigt att tänka på är att det är du som analyserar lärarens undervisning, dvs. läraren själv behöver inte vara medveten om att hans/hennes handlingar kan ses som ett uttryck för ett visst perspektiv på lärande. Om läraren observeras ingår givetvis beskrivning av sätt att tala, undervisa, kommunicera, bemöta etc. Studeras en elevgrupp kanske det främst är kommunikationen dem emellan som kan ge ledtrådar till det lärande som sker hos individerna/gruppen. Om man vill förstå en enskild elevs lärande kan man observera handlingar och kommunikation med lärare och elever som leder till att uppgifter löses.

Under rubriken Teoretiska perspektiv och begrepp beskriver du de stora dragen i **minst tre olika perspektiv** på lärande och pekar på likheter och skillnader mellan perspektiven. Lyft fram bärande begrepp i perspektiven, t ex motivation, förstärkning, redskap, kommunikation, mediering, kognitiva strukturer mm. I analysen ska du använda **ett** av de tre perspektiven med tillhörande begrepp för att tolka din observerade lärandesituation. I texten måste du ha med referenser till Ahn, Abrandt Dahlgren och Holmqvist (2020), Gärdenfors (2010), Holmqvist (2021, relevanta kapitel) samt Säljö (2022).

Under rubriken Metod tar du hjälp av Bjørndal (2018) för att beskriva observation som metod i allmänhet samt din observation. Här har du även med Etiska frågor, Urval och genomförande samt Materialbearbetning.

Texten bör vara ca 4000–5000 ord, textstorlek 12, exklusive försättsblad, innehållsförteckning och referenslitteratur. Det skall finnas referenser enligt något vedertaget system. Notsystemet och parentessystemet är vedertaget inom samhällsvetenskap. Oavsett vilket referenssystem som används *ange alltid författare, årtal och sida/sidor*.

Den **22/5 -24** ventileras texten. Detta seminarium sker via Zoom. Inför seminariet laddas texten upp i respektive gruppmap senast **18/5**. Observera att den inlämnade uppgiften ska vara relativt klar, särskilt beträffande teorierna och analysen som står i fokus för återkopplingen. Skriftlig återkoppling på två olika kurskamraters text lämnas i gruppmappen senast 21/5. Efter återkoppling den 22/5 finns möjlighet till ändringar och slutlig text lämnas i **Athena senast 29/5**.

Betyg

Båda examinationsuppgifterna betygsätts utifrån en skala A-F.

Vid Fx ges möjlighet att komplettera inom två veckor efter det att kompletteringsbehovet meddelats.

Omexamination

Om du inte lämnar in dina examinationsuppgifter vid det ordinarie examinationstillfället eller får betyg F måste du göra en omexamination. Datum för omexamination är senast **2/9** och gäller alltså båda examinationsuppgifterna. Mapp för omexamination kommer att finnas på Athena efter 29 maj.

Datum för inlämningar

Kursuppgift

Reflektion över eget lärande
Lämnas senast 27/3 i Athena.

Examinationsuppgift 1

Lämnas senast 15/4 i Athena.

Examinationsuppgift 2

Inlämning för ventilering senast 18/5 2024 kl. 12.00 i Athena. Ventilering sker 22/5. Slutlig version lämnas 29/5.

Plagiat

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som

plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, sk. självplagiat. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras text så att du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och blir alltid föremål för ett disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor.

Betygskriterier

Betygsättning sker enligt sjugradig målrelaterad betygsskala.

Examinationsuppgift 1

Studenten visar förmåga att:

A ... på ett insiktsfullt, problematiserande och nyanserat sätt reflektera över och resonera om ungdomars och vuxnas lärande i olika lärmiljöer och om deras identitetsskapande. Texten innehåller flera utmärkta anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är utmärkt, liksom språk och formalia.

B ... på ett insiktsfullt och nyanserat sätt reflektera över och resonera om ungdomars och vuxnas lärande i olika lärmiljöer och om deras identitetsskapande. Texten innehåller flera relevanta anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är mycket bra, liksom språk och formalia.

C ... på ett reflexivt sätt resonera om ungdomars och vuxnas lärande i olika lärmiljöer och om deras identitetsskapande. Texten innehåller relevanta anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är bra, liksom språk och formalia.

D ... resonera om ungdomars och vuxnas lärande i olika lärmiljöer och om deras identitetsskapande. Texten innehåller relevanta anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är utan större brister, liksom språk och formalia.

E ... resonera om ungdomars och vuxnas lärande i olika lärmiljöer och om deras identitetsskapande. Texten innehåller anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten, liksom språk och formalia, kan ha vissa brister, men är godtagbara.

F x: Texten behöver kompletteras. Tänkbara brister kan vara något/några av följande: Din argumentation/diskussion innehåller sakfel. Du knyter inte an till kurslitteraturen tillräckligt frekvent. Din språkanvändning och/eller din disposition gör texten svår att förstå. Referenser saknas eller är felaktiga.

F. Texten behöver skrivas om.

Examinationsuppgift 2

Studenten visar förmåga att:

A ... på ett mycket insiktsfullt sätt beskriva och jämföra olika perspektiv på lärande. Beskrivningen och jämförelsen visar på en egen bearbetning av perspektiven och en förmåga att utmejsla det centrala i respektive perspektiv. Observationen är mycket väl beskriven och analysen präglas av reflexivitet, fördjupning, trovärdighet, systematik samt närhet till valt/valda perspektiv och begrepp. I texten finns flera utmärkta anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är utmärkt, liksom språk och formalia.

B ... på ett insiktsfullt sätt beskriva och jämföra olika perspektiv på lärande. Beskrivningen och jämförelsen visar på en egen bearbetning av perspektiven och en förmåga att sammanfatta det centrala i respektive perspektiv. Observationen är väl beskriven och analysen präglas av fördjupning, trovärdighet, systematik samt närhet till valt/valda perspektiv och begrepp. I texten finns flera mycket bra anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är mycket bra, liksom språk och formalia.

C ... på ett genomarbetat sätt beskriva och jämföra olika perspektiv på lärande. Beskrivningen och jämförelsen visar på en förmåga att sammanfatta det centrala i respektive perspektiv med egna ord. Observationen är bra beskriven och analysen präglas av trovärdighet, systematik samt närhet till valt/valda perspektiv och begrepp. I texten finns bra anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är bra, liksom språk och formalia.

D ... beskriva och jämföra olika perspektiv på lärande med egna ord. Observationen är bra beskriven och analysen visar på tydliga kopplingar till valt/valda perspektiv och begrepp. I texten finns anknytningar till kurslitteraturen. Struktur och utformning av texten är godtagbara, liksom språk och formalia.

E ... beskriva och jämföra olika perspektiv på lärande med egna ord. Observationen är beskriven och analysen visar på kopplingar till valt/valda perspektiv och begrepp. I texten finns tillräckligt med anknytningar till kurslitteraturen. Struktur, resonemang och utformning av texten, liksom språk och formalia, kan ha vissa brister men är godtagbara.

F x: Texten behöver kompletteras. Tänkbara brister kan vara något/några av följande: Din redogörelse innehåller sakfel. Framställningen ligger alltför nära författarens. Analys av observation saknas. Du knyter inte an till kurslitteraturen tillräckligt frekvent. Din språkanvändning och/eller din disposition gör texten svår att förstå. Referenser saknas eller är felaktiga.

F. Texten behöver skrivas om.

Om betyget på examinationsuppgift 1 och examinationsuppgift 2 skiljer sig åt väger examinationsuppgift 2 tyngre. Det innebär att om betyget på examinationsuppgift 1 är ett E och betyget på examinationsuppgift 2 är ett D så blir slutbetyget på kursen D. Om betygen är de omvända blir slutbetyget E. Ytterligare ett exempel är om betyget på examinationsuppgift 1 är C och betyget på examinationsuppgift 2 är E. Då blir slutbetyget D. Obs! För att bli godkänd krävs också godkänd kursuppgift och eventuella kompletteringar.

Kursvärdering

Kursen utvärderas genom en digital enkät som blir tillgänglig vid kursens slut.

Kurslitteratur

Aktuell litteraturlista görs även tillgänglig på kursens hemsida www.edu.su.se senast två månader före kursstart.

Stöd i dina studier

Vid Stockholms universitet finns också möjlighet att, utöver den ordinarie undervisningen, få extra stöd i sina studier.

Studie-och språkverkstaden

Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress <https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden>

Studera med funktionsnedsättning

Om du har en dokumenterad funktionsnedsättning, t.ex. dyslexi, har du möjlighet att få särskilt pedagogiskt stöd. Exempel på stödinsatser kan vara anteckningshjälp, talböcker, förlängd tentamenstid eller teckenspråkstolkning. Du ansöker om särskilt pedagogiskt stöd hos Studentstöd på Stockholms universitet

<https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studera-med-funktionsneds%C3%A4ttning>

Därefter kan det utfärdas ett intyg som gäller för studier på universitetet.

Det är ditt ansvar som student att innan kursen börjar kontakta studievägledarna vid Institutionen för pedagogik och didaktik på e-post adressen studievagledare@edu.su.se. Studievägledare kommer i sin tur att kontakta kursansvarig om vilket stöd du behöver.

Kurslitteratur

Obligatorisk litteratur

*Ahn, S-E., Abrandt Dahlgren, M., & Holmqvist, D. (2020). Lärandeteorier för vuxna. I: A. Fejes, K. Muhrman, & S. Nyström (Red.), *Om vuxenutbildning och vuxnas studier* (ss. 211–230). Studentlitteratur.

*Andersson, P., & Karlsson, T.L. (2020). Den vuxne studiedeltagaren. I: A. Fejes, K. Muhrman, & S. Nyström (Red.), *Om vuxenutbildning och vuxnas studier* (ss. 187–207). Studentlitteratur.

Bjørndal, C.R.P. (2018). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. (Andra uppl.). Liber. (Kap 1-2)

*Dovemark, M. (2012). Yrkesval eller utsortering? I: I. Henning Loeb & H. Korp (Red.), *Lärare och lärande i yrkesprogram och introduktionsprogram* (ss. 75–94). Studentlitteratur.

Gärdenfors, P. (2010). *Lusten att förstå. Om lärande på människans villkor*. Natur & kultur.

*Holmqvist, M. (Red.). (2021). *Teorier för undervisning och lärande* (kap 2,5,6,7,8,9). Gleerups.

*Korp, H. (2012). Identitetserbjödanden och lärar-elevrelationen. I: I. Henning Loeb & H. Korp (Red.), *Lärare och lärande i yrkesprogram och introduktionsprogram* (ss. 95–112). Studentlitteratur.

*Larsson, S. (2020). Didaktik för vuxnas studier. I: A. Fejes, K. Muhrman, & S. Nyström (Red.), *Om vuxenutbildning och vuxnas studier* (ss. 231–251). Studentlitteratur.

*Rosvall, P.-Å. (2012). Yrkesutbildning i förändring? Konsekvenser för undervisningen. I: I. Henning Loeb & H. Korp (Red.), *Lärare och lärande i yrkesprogram och introduktionsprogram* (ss. 57–74). Studentlitteratur.

Säljö, R. (2022). *Lärande. En introduktion till perspektiv och metaforer*. (Andra uppl.). Gleerups.

Zitter I., & Hove, A. (2012). *Hybrid Learning Environments: Merging Learning and Work Processes to Facilitate Knowledge Integration and Transfusion*. OECD Education Working Papers, (81), OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k97785xwdfv-en>

* kapitel i antologi

Referenslitteratur

Dreyfus, S.E. (2004). The Five-stage Model of Adult Skill Acquisition. *Bulletin of Science, Technology & Society*, 23(3), 177–181. DOI: 10.1177/0270467604264992

Levinsson, M., & Nordlund, A. (2018). En samtida diskurs om hjärnans betydelse för undervisning och lärande: Kritisk analys av artiklar i lärarfackliga tidskrifter. *Utbildning & Lärande*, 12(1), 7–25.

Schön, D. (1987). *Educating the reflective practitioner*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers. (Kap 2, finns som PDF i Athena).

Wenger-Trayner, E., & Wenger-Trayner, B. (2015). *Communities of practice – a brief introduction*. (finns som pdf i Athena).